

Handläggare
Mikael Nyberg
Telefon: 08-508 28 780**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2016-03-15, p. 7

Personuppgiftsombud för miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utse Mikael Nyberg till personuppgiftsombud för miljö- och hälsoskyddsnämnden.
2. Uppdra åt förvaltningschefen att anmäla personuppgiftsombudet till Datainspektionen.

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefMikael Nyberg
Avdelningschef

Sammanfattning

När miljö- och hälsoskyddsnämnden inom ramen för sin verksamhet behandlar personuppgifter är nämnden personuppgiftsansvarig enligt personuppgiftslagen. Personuppgiftslagen ställer krav på att vissa typer av behandlingar av personuppgifter ska anmälas till Datainspektionen. För miljö- och hälsoskyddsnämndens del är det vissa förvaltningsövergripande register som träffas av anmälningsplikten till Datainspektionen.

Anmälningsskyldigheten gäller inte om ett personuppgiftsombud har utsetts. Ett personuppgiftsombud är den fysiska person som, efter förordnande av den personuppgiftsansvarige, självständigt ska se till att personuppgifter behandlas på ett korrekt och lagligt sätt.

Även om de register som finns på förvaltningen endast i mindre omfattning träffas av anmälningsplikten sker det ändå regelbundet behandlingar av personuppgifter på förvaltningen som i varierande grad träffas av personuppgiftslagens krav och hanteringsregler.

Förvaltningen föreslår att nämnden utser Mikael Nyberg till personuppgiftsombud för miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Ärendet

Nedan följer en redovisning av personuppgiftslagens tillämpningsområde och de skyldigheter och krav som ställs inom ramen för denna.

Personuppgift och behandling enligt PUL

Personuppgiftslagen (1998:204) trädde i kraft i oktober 1998 och grundar sig på ett EG-direktiv (895/46/EG).

Syftet med personuppgiftslagen (nedan förkortat PUL) är att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter.

Personuppgifter definieras som all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet. Inom ramen för denna definition ryms exempelvis namn, adress, telefonnummer, personnummer, e-postadress, registreringsnummer för fordon, bilder eller ljudupptagningar på personer. Här ryms även uppgifter som kan hänföras till en person såsom omdömen, eller dataloggar som går att identifiera till en viss persons användning.

Behandling av personuppgifter är varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, vare sig det sker på automatisk eller manuell väg till exempel insamling, registrering, organisering, lagring, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, sammanställning, utplåning etc. Det är med andra ord svårt att tänka sig en mänsklig aktivitet där personuppgifter ingår som inte är att se som en behandling enligt PUL.

Personuppgiftsansvarig är den som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter. I en kommun är normalt både kommunstyrelsen och de kommunala nämnderna personuppgiftsansvariga, var och en i sin verksamhet.

När gäller PUL

PUL gäller för sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis är automatiserad. Så snart en personuppgift kommit in i en dator eller motsvarande är det i regel fråga om en automatiserad behandling

Lagen gäller även för viss manuell hantering av personuppgifter på papper men endast sådana uppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register. Det ska även vara sökbart. Ett manuellt register som visserligen innehåller personuppgifter men som inte är sökbart med hjälp av någon personuppgift omfattas inte.

Undantag från lagens tillämpningsområde

Det finns en rad undantag från PULs tillämpningsområde.

De flesta bestämmelserna i PUL tillämpas inte på behandling av personuppgifter i löpande text, ljud och bild. Detta undantag villkoras dock av att behandling inte får innebära en kränkning av den registrerade personens personliga integritet.

PUL gäller inte heller för sådan behandling av personuppgifter som en fysisk person utför som ett led i en verksamhet av rent privat natur.

Lagen tillämpas inte i den utsträckning det skulle strida mot bestämmelserna om tryck- och yttrandefrihet i tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen. De flesta bestämmelserna i PUL ska inte tillämpas på sådan behandling som sker uteslutande för journalistiska ändamål eller konstnärligt eller litterärt skapande.

Bestämmelserna i PUL ska inte tillämpas i den utsträckning det skulle inskränka en myndighets skyldighet enligt 2 kap tryckfrihetsförordningen att lämna ut personuppgifter. PUL hindrar inte heller att myndigheter arkiverar och bevarar allmänna handlingar.

Tillåten behandling av personuppgifter

Givet att det rör sig om behandling av personuppgifter som omfattas av lagen och inte är föremål för undantag anges i PUL de olika förutsättningar som var för sig krävs för att behandling av personuppgifter överhuvudtaget ska vara tillåten.

För att få behandla personuppgifter ska antingen den registrerade ha lämnat sitt samtycke till behandlingen eller så ska någon av följande förutsättningar vara uppfyllda:

- för att avtal ska kunna fullgöras
- för att en rättslig skyldighet ska kunna fullgöras
- för att skydda vitala intressen
- för att utföra en arbetsuppgift av allmänt intresse
- arbetsuppgift i samband med myndighetsutövning
- efter en intresseavvägning

Utöver dessa generella förutsättningar finns särskilda bestämmelser om behandling av vissa typer av känsliga personuppgifter och personnummer.

Krav på behandling av personuppgifter

PUL innehåller även bestämmelser avseende hur behandlingen av personuppgifter ska gå till. Den som är personuppgiftsansvarig ska bland annat se till att personuppgifter bara behandlas om det är lagligt, korrekt och i enlighet med god sed. Att personuppgifter bara samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Att fler personuppgifter än som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen inte behandlas. Vidare ska personuppgifterna vara riktiga. Alla rimliga åtgärder ska vidtas för att rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som är felaktiga. Personuppgifter får inte bevaras under längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen.

Informationsskyldighet, rättelse och säkerhet

PUL innehåller även bestämmelser om den personuppgiftsansvariges skyldighet att lämna information om behandling till den registrerade, rätta felaktiga uppgifter och hålla en viss säkerhetsnivå vid behandling av personuppgifter.

Anmälningsskyldighet

Behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad omfattas av anmälningsskyldighet. Den personuppgiftsansvarige ska göra en skriftlig anmälan till tillsynsmyndigheten, det vill säga Datainspektionen, innan en sådan behandling eller en serie av sådana behandlingar med samma eller liknande ändamål genomförs.

Manuella behandlingar omfattas inte av anmälningsskyldigheten. Anmälningsskyldigheten är straffsanktionerad. Påföljden kan bli böter eller fängelse för den som uppsåtligen eller till följd av grov oaktsamhet lämnar osann uppgift i anmälan eller låter bli att göra anmälan.

Undantag från anmälningsskyldigheten

Det har gjorts en rad undantag från anmälningsskyldigheten. En anmälan behöver inte göras om ett personuppgiftsombud har utsetts. Flera andra typer av undantag har gjorts i personuppgiftsförordningen och i Datainspektionens föreskrifter.

Anmälningsskyldigheten gäller exempelvis inte för behandling av personuppgifter som utförs till följd av en myndighets skyldighet enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen att lämna ut allmän handling eller för sådan behandling av personuppgifter som görs till följd av bestämmelserna i arkivlagen eller arkivförordningen.

Anmälningsskyldigheten gäller inte heller för behandling av personuppgifter i löpande text, utan det krävs att personuppgifterna ingår i en samling av personuppgifter som har strukturerats för att påtagligt underlätta sökning efter eller sammanställning. Den nivå som Datainspektionen anger är att registret ska vara sökbart på minst två kriterier. Detta innebär att en tabell i word eller en excelfil inte är ett anmälningspliktigt register.

Anmälningsskyldigheten gäller inte för behandling av personuppgifter som sker efter samtycke från den registrerade.

Den personuppgiftsansvarige kan också föra en egen förteckning över vissa typer av personuppgifter och därmed undslippa anmälningskravet. Exempelvis gäller detta sådana personuppgifter som avser registrerade som har sådan anknytning till den personuppgiftsansvarige som följer av medlemskap, anställning, kundförhållande eller något därmed jämförligt förhållande, såvida behandlingen inte omfattar känsliga personuppgifter.

Personuppgiftsombud

Den personuppgiftsansvarige kan utse ett eller flera personuppgiftsombud. Ett personuppgiftsombud är den fysiska person som, efter förordnande av den personuppgiftsansvarige, självständigt ska se till att personuppgifter behandlas på ett korrekt och lagligt sätt.

Den personuppgiftsansvarige ska anmäla till Datainspektionen om ett personuppgiftsombud utses och även entledigandet av ett ombud ska anmälas. Anmälan ska vara skriftlig och undertecknad av den personuppgiftsansvarige eller av en behörig företrädare för denne.

Personuppgiftsombudets uppgifter

Personuppgiftsombudets uppgifter regleras också i PUL. Ombudet ska ha till uppgift att självständigt se till att den personuppgiftsansvarige behandlar personuppgifter på ett korrekt och lagligt sätt samt påpeka eventuella brister för den personuppgiftsansvarige.

I praktiken behöver ombudet utarbeta rutiner för den egna kontrollen och granskningen. Datainspektionen rekommenderar att ombudets arbetsuppgifter dokumenteras skriftligt och att alla i organisationen informeras om dessa.

Personuppgiftsombudet har en skyldighet att hjälpa registrerade att få rättelse när det finns anledning att misstänka att behandlade personuppgifter är felaktiga eller ofullständiga. Om ombudet har anledning att misstänka att den personuppgiftsansvarige bryter mot bestämmelser och om inte rättelse vidtas så ska ombudet anmäla detta till tillsynsmyndigheten.

Ombudet ska också föra en förteckning över de behandlingar som den personuppgiftsansvarige genomför och som skulle ha omfattats av anmälningsskyldighet till Datainspektionen om ombudet inte hade funnits.

Behandling av personuppgifter på förvaltningen

Inom ramen för aktuellt ärende har arkivombuden på de olika avdelningarna samlat information om i vilken utsträckning personuppgifter behandlas på miljöförvaltningens olika avdelningar. Behandlingen av personuppgifter på förvaltningen sker främst i följande sammanhang.

- I egenskap av tillsynsmyndighet för miljö- och hälsoskyddslagstiftningen och livsmedels- och foderlagstiftningen.
- Som deltagare i eller drivande av olika projekt.
- I egenskap av arbetsgivare.
- I samband med fullgörande av skyldigheter som följer av tryckfrihetsförordningen, arkivlagen och offentlighet- och sekretesslagen.

Exempel på några förvaltningsövergripande register där personuppgifter behandlas på förvaltningen är Agresso, Ecos, Lisa, Personec och Behörighetsportalen. De behandlingar som redovisats från de olika avdelningarna är adress- och kontaktregister upprättade i Word och Excel.

Ny EU-förordning om dataskydd

Den 15 december kom EU-kommissionen, Europaparlamentet och EU:s ministerråd överens om förslag till ny EU-förordning om dataskydd. Den nya förordningen för dataskydd beräknas vara översatt, språkgranskad och formellt antagen i april/maj 2016. Två år senare, det vill säga våren 2018, ska förordningen träda i kraft och ersätta den svenska personuppgiftslagen.

För enskilda personer kommer rättigheterna att stärkas i och med den nya förordningen, bland annat ställs strängare krav på att företag och andra organisationer ska informera om hur de hanterar enskildas personuppgifter. Enskilda ska i vissa situationer även kunna säga nej till att en myndighet eller ett bolag använder ens personuppgifter. Nya krav ställs även på bolag, myndigheter och andra organisationer som samlar in personuppgifter. Skulle till exempel ett företag bli utsatt för dataintrång eller på något annat sätt tappa kontroll över personuppgifter så måste bolaget informera både de personer som uppgifterna gäller och Datainspektionen, om incidenten är allvarlig. Det kan den vara om uppgifterna som läckt ut kan leda till att personer utsätts för diskriminering, id-stöld, bedrägeri eller finansiella förluster.

Enligt tidigare utkast till förordningen skulle det bli obligatoriskt för bolag av en viss storlek att ha ett personuppgiftsombud. Det kommer dock inte att vara ett obligatoriskt krav utan respektive land ska i stället kunna införa egna krav på att det ska finnas personuppgiftsombud. Personuppgiftsombudens roll stärks dock i och med den nya förordningen, bland annat på så sätt att personuppgiftsombudet ska få tillräckliga resurser och insyn, de ska kunna utföra sitt uppdrag på ett självständigt och oberoende sätt och de ska rapportera till högsta ledningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Som redovisas ovan ska behandlingen av personuppgifter vara strukturerad och sökbar för att träffas av anmälningsplikt. Med sökbar uppges av Datainspektionen att sökbarheten ska kunna göras

på minst två kriterier. Detta innebär att den sökbarhet som uppnås genom att föra personuppgifter i exempelvis en tabell i Word eller ett par filer i Excel inte når upp till denna nivå.

Har samtycke inhämtats krävs inte heller anmälan. Det krävs inte heller en anmälan till följd av att personuppgifter behandlats till följd av den skyldighet som följer enligt tryckfrihetsförordningen.

Mot bakgrund av detta är det endast de förvaltningsövergripande registren som finns på avdelningen för verksamhetsstöd som träffas av anmälningsplikten till Datainspektionen.

De register som syftar till att behandla uppgifter om anställda i förvaltningens egenskap av arbetsgivare kan undandras anmälnings-skyldighet om förvaltningen själv för en förteckning över de uppgifter som annars skulle ha anmälts.

Slutsatsen blir att förvaltningen genom att föra egna anteckningar endast kommer att behöva anmäla Ecos och Agresso.

Samtliga behandlingar kan undantas anmälningsskyldighet om ett personuppgiftsombud utses. Ombudet är skyldig att föra en förteckning över de behandlingar som genomförs och som skulle ha omfattats av en anmälan om ombudet inte hade funnits.

En majoritet av stadens förvaltningar och bolag har valt att utse personuppgiftsombud. Även om de register som finns på förvaltningen endast i mindre omfattning träffas av anmälnings-plikten sker ändå regelbundet behandling av personuppgifter på förvaltningen som i varierande grad träffas av PUL:s krav och hanteringsregler. Idag är förvaltningens arbetssätt något ad hoc baserat när det gäller PUL. Tjänsteutlåtanden och andra nämndhandlingar granskas utifrån ett PUL perspektiv innan de publiceras på Insyn. I samband med behandling personuppgifter i vissa typer av sammanhang inhämtas samtycke från den behandlade, exempelvis inom ramen för ansökningar om att borra för bergvärme. Funktionerna Arkiv och registratur respektive Juridik är behjälpliga med att reda ut specifika frågor när sådana uppkommer.

Personuppgiftsombudet kommer att övervaka att rutiner upprättas, att uppkomna frågor hanteras systematiskt och att utbildning och informationsinsatser genomförs. På så sätt kan kraven som ställs i PUL införlivas löpande i förvaltningens verksamhet.

Eftersom personuppgiftsombudet har en förvaltningsövergripande uppgift är det lämpligt att denne finns på avdelningen för verksamhetsstöd. Personuppgiftsombudet ska vidare ha en självständig ställning och därför bör inte ett ombud med alltför underordnad ställning utses. Förvaltningen föreslår därför att nämnden utser Mikael Nyberg till personuppgiftsombud för miljö- och hälsoskyddsnämnden.

SLUT